

RD2300275

Raadsvergadering
14 december 2023

Agendanummer:

Onderwerp: Participatiebeleid

Steenbergen; 14 november 2023

Aan de raad,

1. Inleiding

In uw raadsakkoord van "ambitie naar actie" staat de wens tot een participatiebeleid vermeld. Op basis hiervan heeft het college 9 prioriteiten vastgesteld voor de bestuursperiode 2023-2026, waaronder het opstellen van een participatiebeleid.

2. Achtergrond

De doelstelling van het opstellen van het participatiebeleid is in de opdracht als volgt omschreven: *Wij gaan voor sterke kernen en zelfredzame inwoners. Daarvoor ondersteunen en versterken wij de sociale samenhang in de kernen. Wij betrekken inwoners eerder en anders bij het maken van beleid en uitvoering. Samen met inwoners stellen wij een plan op voor een concreet participatiebeleid. Jongerenparticipatie speelt daarbij een belangrijke rol. Wij streven naar verbondenheid in gemeenschappen en kernen, zoals opgenomen in de programmabegroting 2023.*

Uiteindelijk moet het resultaat leiden tot een gedragen (en geformaliseerde) visie en uitgangspunten over de betrokkenheid van inwoners bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid in de gemeente Steenbergen.

Het participatiebeleid is tot stand gekomen onder (externe) procesbegeleiding van Het Werknet. Vanaf eind 2022 is dit bureau gestart met interviews met zowel collega's als inwoners(groepen). In het voorjaar van 2023 is een gemeentelijk projectteam gestart met het formuleren van het participatiebeleid en een participatieaanpak.

Participatie krijgt in de Omgevingswet een prominente rol. Voor ieder kerninstrument van de Omgevingswet is een verplichte vorm van participatie voorgeschreven. Het gaat hierbij om de omgevingsvisie, programma's en het omgevingsplan. Het initiatief voor participatie ligt in deze gevallen bij het bevoegd gezag. Als het omgevingsplan wordt gewijzigd op verzoek van een derde, kan de participatie in overleg worden uitgevoerd door de initiatiefnemer. De gemeenteraad heeft zogenaamde buitenplanse omgevingsplanactiviteiten aangewezen waarvoor participatie verplicht is.

3. Overwegingen

We hanteren één omschrijving van participatie in de gemeente Steenbergen.

Met participatie wordt bedoeld: een proces waarbij inwoners, organisaties en bedrijven invloed uitoefenen op collectieve vraagstukken, beslissingen en ontwikkelingen die hen aangaan.

Het is niet nodig om onderscheid te maken in burgerparticipatie, overheidsparticipatie en jongerenparticipatie. Ook het woord interne of externe participatie gebruiken we niet. Het gaat om de belangen van inwoners, organisaties (ook de gemeentelijke organisatie) en bedrijven die bij een initiatief betrokken moeten worden, onafhankelijk van wie de initiatiefnemer is.

Per participatietraject wordt bekeken welke participanten er betrokken moeten worden. Tevens wordt bepaald hoe participanten betrokken worden, afgestemd op de doelgroep van het voorliggend onderwerp. Er zijn geen bijzondere doelgroepen aangewezen. Als het bijvoorbeeld de doelgroep jongeren betreft, dient vanzelfsprekend op een passende wijze participatie te worden toegepast.

Het participatiebeleid gaat zowel over de verplichte als de wenselijke participatie.

Volgens de Gemeentewet is de gemeente verplicht een participatieverordening vast te stellen waarin uitgewerkt is hoe participatie toegepast wordt bij het voorbereiden van beleid. De participatieverordening van de gemeente Steenberg treedt gelijktijdig in werking met de Omgevingswet (hertoe heeft de raad reeds beslist). Daarnaast verplicht de Omgevingswet voor sommige situaties participatie. De gemeenteraad heeft zogenaamde buitenplanse omgevingsplanactiviteiten aangewezen waarvoor participatie verplicht is. Ook is in veel situaties participatie niet wettelijk verplicht maar wel wenselijk.

Er is onderscheid gemaakt tussen vier categorieën activiteiten.

- A. Initiatieven van gemeente, geen bijdrage inwoners, organisaties, bedrijven nodig of mogelijk.
- B. Initiatieven van gemeente, gemeenschap levert bijdrage.
- C. Initiatieven van derden, gemeente en/of anderen leveren bijdrage. Participatie wettelijk verplicht.
- D. Initiatieven van derden, gemeente en/of anderen leveren bijdrage. Participatie niet wettelijk verplicht.

Deze verschillende situaties vragen ieder om een eigen aanpak. In hoofdstuk 4 is de tabel en de aanpak verder uitgewerkt. De tabel is bedoeld om te ondersteunen bij de afweging of participatie bij het voorliggende vraagstuk moet of past. Het onderscheid in vier categorieën helpt bij de positiebepaling: wat is het onderwerp, wie is verantwoordelijk en moeten we afwegen of en hoe participatie vorm krijgt? De tabel is niet bedoeld om alle opties in beeld te brengen of categorieën strak te scheiden, die afweging vraagt om maatwerk.

Daarnaast is een stappenplan opgesteld (bijlage 1) dat geldt voor iedere initiatiefnemer: voor zowel gemeentelijke als particuliere initiatieven en voor grote en kleine ontwikkelingen. Dit plan bevat een aantal stappen die betrekking hebben op:

- Het bepalen van de positie
- Verkenning
- Plan en planning
- Uitvoering
- Evaluatie

Leidende principes geven structuur en draagvlak om samenwerking te bewerkstelligen.

Op basis van de opgehaalde input zijn elf leidende principes bepaald. Deze zijn weergegeven onder hoofdstuk 3 "Noodzaak en perspectief: waar doen we het voor?".

Rolduidelijkheid bij participatie is belangrijk.

Dit geldt zeker ook voor de rol van college en gemeenteraad: ervan weten (geinformeerd zijn), motiveren, vertrouwen en steun geven, faciliteren en soms meedoen. En wanneer specifiek voor gemeentelijke initiatieven wordt overwogen om inwoners, organisaties en bedrijven te betrekken, dan moeten het college en/of de gemeenteraad daar in een vroeg stadium in worden meegenomen.

De afweging hoe je een dwarsdoorsnede van stakeholders bereikt en hoeveel en welke invloed de betrokkenen werkelijk gaan hebben, zijn twee belangrijke onderwerpen waar de raad van moet weten en waar mogelijk kaders voor gesteld moeten worden. Ook met als doel om te voorkomen dat er bij de betrokkenen het gevoel ontstaat dat er niets met hun inbreng is gedaan (dat ze niet gehoord zijn). Dit schaadt het vertrouwen en dat is nu juist waar in de gemeente Steenbergen hard aan gewerkt wordt. De rol van de gemeenteraad bij alle participatietrajecten is kaderstellend en controlerend. Die rol ligt dus tussen betrokken en distantieënd in. Hoe die rol werkelijk vorm krijgt kan variëren, mede afhankelijk van de aard en impact van de ontwikkeling en de raakvlakken met het algemene belang van een ontwikkeling.

De uitvoering van het participatiebeleid gaat gelijk op met andere ontwikkelen

Naast de betrokkenheid van het participatiebeleid bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet raakt het meerdere ontwikkelingen. Voor alle opgaven en initiatieven van enige omvang wordt door de gemeentelijke organisatie vanaf 2024 gewerkt volgens de aanpak 'Projectmatig creëren'. In die aanpak wordt al bij het begin van de opgave verwacht dat wordt afgewogen of participatie een plaats heeft. Ook raakt het de ontwikkelingen van ontwikkelplannen en de organisatieontwikkeling.

4. Middelen

Het participatiebeleid is 1 van de 9 prioriteiten binnen het College Actie Programma. Vanuit het eenmalig ontwikkelbudget 2023-2025 zijn de kosten van het externe bureau betaald. Dit budget bood voldoende dekking voor het opstellen van het participatiebeleid.

Bij iedere opgave waarbij participatie door de gemeente uitgevoerd zal worden, zal bij de start inzichtelijk gemaakt worden of, en zo ja welke, kosten voor participatie nodig zijn. Deze kosten vormen een onderdeel van die opgave waarvoor in zijn totaliteit de benodigde middelen beschikbaar gesteld moeten worden.

5. Duurzaamheid

Het participatiebeleid draagt (ook) bij aan duurzaamheid, omdat bij de uitvoering van het programma duurzaamheid hier gebruik van wordt gemaakt.

6. Risico's

Aandacht voor en monitoring van de voortgang van de uitvoering van het beleid is relevant. Er worden participatie-ambassadeurs aangewezen, een taak die wordt toegevoegd aan bestaande functies. Daarmee wordt de uitvoering van het participatiebeleid een gedeelde verantwoordelijkheid.

7. Communicatie/Aanpak

Zowel de gemeentelijke organisatie als de inwoners(groepen) zijn geïnformeerd over en geraadpleegd ten aanzien van de totstandkoming van het participatiebeleid.

8. Voorstel

Aan u wordt voorgesteld het participatiebeleid "Participatie in de gemeente Steenbergen: afspraken voor prettig samenleven in een fijne leefomgeving" vast te stellen.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Steenbergen,
de secretaris,

J. van Delden

de burgemeester,

R.P. van den Belt, MBA